

Поводом текста „Изволите, јуришајте на Косово”, „Политика” 23. марта

У свом интервјуу „Политици” од 23. марта Драгољуб Мићуновић, један од оснивача Демократске странке, а сада председник њеног Политичког савета, тврди да је цела историја саздана на неправдама и да су јачи увек тлачили слабије. Без било какве наде да ће правда победити, он је мишљења да ми не смемо дозволити да „у име територија” или „лажног јуначења” доводимо у питање нашу „европску перспективу”, нашу трансформацију у „уређену правну државу” са „стабилним институцијама”, државу „кредибилну у економском и политичком смислу”. По Мићуновићу, ми у крајњој линији „немамо право”, чак ни у име предака или потомака, да данашњим „људима угрожавамо нормалан, сигуран, бољи живот”.

Мићуновићев став сам по себи није нов. Али на њега би требало обратити пажњу баш због тога што је раширен у нашем друштву (поготово у београдском „кругу двојке”), где игра значајну улогу у последњих петнаестак година. Мићуновић га назива „прагматичним реализмом” или, донекле парадоксално, „принципом прагматичности”.

Овај став је проблематичан са неколико аспеката. Ако су историја и наша савременост нужно саздане на неправдама и тлачењима, питање је како се уопште може одвијати, захтевати, па и замишљати „нормалан, сигуран, бољи” живот. У ком смислу се за живот у бруталном свету правде јачег уопште може рећи да је „нормалан”, „сигуран” или „бољи”? Оно што није јасно при таквом схватању историје је и шта значи бити „уређена правна држава”, поготово из „перспективе” ЕУ, кад је и сам однос Уније према нама, по Мићуновићевом признању, противправан и силецијски. У „поретку” који је базиран на каприцу силе, чији је једини принцип немање принципа, заиста је нејасно и на који начин се стварају и одржавају „стабилне институције” и њихова „кредибилност”.

Укратко, ако је свет у суштини заиста увек био неправедан, и ако ће док је света и века јачи тлатити слабије, те човек другог избора нема већ да се таквој реалности повинује, у том случају бесмислено је говорити о било каквим вредностима, укључујући и оне које промовише Мићуновић. Напросто, при таквом ставу губи се могућност заснивања било каквих вредносних критеријума. Тада је бесмислено рећи и да ми „немамо право” да

људима угрожавамо „нормалан, сигуран, бољи” живот. Тада је бесмислено и називати партију „демократском”, ако демократије нема и не може бити, већ само прагматике силе.

У основи овог става лежи једно проблематично схватање човека и људског живота. И поред свих позивања на прагматичност и реализам, човек је ту схваћен апстрактно, као нешто што се дешава ван конкретног, објективног света, или тачније – упркос њему. За Мићуновића „нормалан, сигуран, бољи” живот у суштини није повезан ни са територијама, ни са моралом, ни са истином, ни са правом. Поставља се онда питање где тај човек уопште обитава, тј. у којој то сфери он ствара, осмишљава, и побољшава свој живот. Мићуновић и саму реалност схвата „црно-бело”, апстрактно, као суштински непроменљиву, бруталну и гангстерску, те тако у свом ставу не показује нимало гипкости, нимало историјског слуха, већ размишља у оквиру вештачки замрзнутих, готово метафизичких, категорија.

Овакво „прагматично” схватање живота је некохерентно и нереалистично. Његова опасност пак лежи у „кријумчарењу” једног идеолошког погледа на живот, свет, и историју. Док Мићуновић говори о „нама” и о бољитку „нашег” живота, очигледно је да он под тим не подразумева читаво наше друштво. То „ми” свакако не укључује наше сународнике на Космету – чија нас „једина могућа судбина” наводно држи за таоце – већ се дефинише наспрам њих. Мићуновић говори „нама”, али по могућству да „они тамо” на Космету то не чују. Наравно, имајући у виду прагматичност оваквог става, питање је само времена када ће то „ми” да избаци из свог опсега и људе у неким другим деловима наше земље, када ће то „ми” да се изговара толико тихо да нас не чују ни они до нас. Док Мићуновић делује као да се залаже за „општу ствар”, за позитивне вредности, његов став води – хтео он то или не – општем неподозрењу, раслојавању, елитизму.

У крајњој линији, овакав „прагматичан” став је кратковид, утолико што не види да он сам подрива сопствени циљ. Ако се тај став узме као универзални принцип, како Мићуновић и захтева, онда је питање само времена када ће оно „ми” да искључи и „нас” саме – мене, тебе, и Мићуновића – зарад нечијег тамо „нормалног, сигурног, и бољег” живота. Што је још важније, овакав став својим хладнокрвним макијавелизмом управо умањује могућност једног испуњеног људског живота, свдећи га на пуки одраз силе, индивидуализам и уске интересе. Када се живот толико сузи, да у њему више нема смисла за солидарност, за жртву, за слободу, за правду и истину, за личност, када за живот више није битно ни куда иде историја, тада се са правом може питати о смислу таквог живота.

Нешто што се зове живот

Пише: Милош Петровић
петак, 28 март 2008 17:12

Свака вредност и све што је лепо и смисаоно на овом свету продукт је борбе и жртве читавих генерација које су устајале против неразумности силе и неправде. Нормалан, сигуран, бољи живот појединца претпоставља нормално, сигурно, боље друштво, које за своју претпоставку има нормалне, сигурне, боље међународне односе. Ниједан човек није слободан док у друштву постоје неслободни; ниједно друштво није слободно ако свесно прелази преко неслободе осталих друштава.

докторант политичке филозофије, Беркли, Калифорнија

(Политика)